

อันวอนสิ่งที่เขาถือว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ จากการที่ไม่รู้ความเป็น
มาเป็นไปของปรากฏการณ์ธรรมชาติ เมื่อเกิดพายุ เกิดน้ำท่วม เกิด
เหตุการณ์ร้ายแรง จึงทำให้คนสมัยนั้นล้มตายเป็นอันมาก

ความเชื่อของคนสมัยนั้นเชื่อว่า สิ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์
อย่างนั้น ก็คือสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุมของ
มนุษย์สมัยนั้นและเหนือธรรมชาติ วิธีคิดที่
ว่าจะทำให้สิ่งเหล่านั้นบรรเทาหรือ
เบาบางลงไปได้ก็คือการสวดอันวอน
จึงทำให้เกิดธรรมเนียมการสวด
การร้องเพลง การสร้างดนตรี การ
บวงสรวงต่างๆ ศิลปะเริ่มเข้ามา
เกี่ยวข้องในตอนนี่

แม้แต่ในปัจจุบันนี้เริ่มตั้ง
แต่ตื่นนอน ลืมตาขึ้น จนกระทั่ง
เข้านอนในแต่ละวัน ศิลปะก็จะ
เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำ
วัน โดยที่เรามักจะไมู้ หรือมัก
จะไม่ทราบ มันเข้ามาเกี่ยวข้อง
ทุกขั้นตอน ชีวิตหนึ่งชีวิต ของ
มนุษย์หนึ่งคน จะอายุสั้นหรือ
ยาวก็ตาม ตั้งแต่เกิดจนตาย ศิลปะ
เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยที่เราแทบจะ

ไม่รู้ตัวเหมือนกัน เหมือนกับสิ่งที่ติดอยู่
บนหน้าผาก มันใกล้มากจนเรามองไม่เห็น ทั้งๆ ที่
มันอยู่กับตัวเรา นักเรียนทุกคนที่เรียนศิลปะ สังเกตบ้างไหม

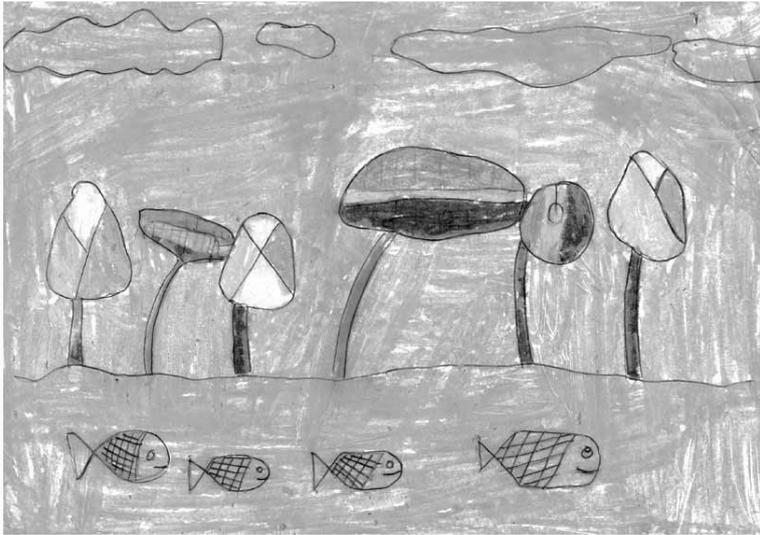

ว่าตั้งแต่เดินเข้ามาที่นี่ จากประตูวัดข้างหน้า สังเกตเห็นอะไรบ้างที่เป็นศิลปะ เช่น พระพุทธรูป แจกันดอกไม้ ต้นไม้ สิ่งก่อสร้าง โบสถ์ ดนตรี การรำ เหล่านี้เป็นศิลปะแขนงหนึ่งทั้งนั้น ที่มาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์”

การเรียนการสอนศิลปกรรมของพระมหาสมโสด ซึ่งเป็นพระสงฆ์ยุคใหม่ที่ทำการสอนธรรมะผ่านศิลปะ สอนการฝึกสมาธิด้วยการวาดภาพ แทนที่จะฝึกด้วยการนั่งสมาธิโดยตรง ทำให้เด็กที่อยู่ในช่วงอายุ ๗ - ๑๕ ปี ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และได้สอดแทรกธรรมะเข้าไปในบทเรียนอยู่เป็นประจำ สิ่งนี้เป็นความสามารถเฉพาะตัวของพระมหาสมโสดที่มีความรู้ทางธรรมะอย่างดี เพราะได้บวชเรียนในพระพุทธศาสนาเป็นเวลาถึง ๑๕ ปี และได้ฝึกวาดรูปอย่างจริงจังเป็นเวลามากกว่า ๑๐ ปี การสอนธรรมะและศิลปะจึงประสบผลสำเร็จด้วยดีดังกล่าว

ถือได้ว่า พระมหาสมโสดน่าจะเป็นตัวอย่างของพระภิกษุรุ่นใหม่ ในการสอนศิลปกรรมแก่เด็กทั้งหลายในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในโรงเรียนต่างๆ หรือในวัดวาอารามทั่วไปอีกด้วย

- ชื่อภาพ : น้ำสีเทา บัวสีชมพู
- คำบรรยายประกอบภาพ : แม่น้ำมีสีเทา แต่บัวก็ยังสีชมพู (หาสุขได้จากทุกข์)
- เทคนิคการวาด : สีชอล์กน้ำมันบนกระดาษ ขนาด A ๔
- ถ่ายทอดโดย : เด็กชายสายธาร คล้ายสร อายุ ๘ ปี

บทที่ ๓

จุดประกาย
ความฝัน

ก่อนหน้าที่จะเกิดห้องเรียนศิลปกรรมต้นแบบอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ห้องเรียนศิลปะของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จะมีลักษณะเหมือนห้องเรียนธรรมดาที่มีโต๊ะ เก้าอี้ขนาดเล็ก ถ้ากระดาษชิ้นใหญ่ก็ต้องเอาโต๊ะมาต่อกันถึง ๔ ตัว แต่การต่อกันก็จะมีร่องทำให้การวาดภาพไม่สะดวก และถึงแม้ว่าวาดด้วยกระดาษแผ่นเล็ก โต๊ะก็จะมีรู มีร่อง ทำให้กระดาษไม่เรียบภาพที่ออกมาก็มักจะไม่สวยงาม

ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพ ได้แก่สี ก็มีไม่พอใช้ สมัยก่อนต้องใช้ ๒ - ๓ คนต่อสีหนึ่งกล่องทำให้เด็กขาดสมาธิ

บรรยากาศในห้องเรียนเมื่อหลาย ๆ ปีที่ผ่านมาก็อยู่ในสภาพการณ์ที่ย่ำแย่ เด็กเรียนในห้องที่มีอากาศร้อนเหม็นอับไหลโทรมกาย มีการชวนกันคุย ชวนกันเล่น วิ่งเล่นกันในห้อง บางทีผู้ปกครองก็ตะโกนเรียกให้เด็กออกไปหาข้างนอก เด็กจะเล่นซุกซนตามประสาเด็ก ไม่มีระเบียบ ทำให้การเรียนการสอนวิชาศิลปะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สภาพดังกล่าวดำเนินต่อเนื่องมาหลายปี จนถึงวันหนึ่ง

“ คืออย่างนั้นอะ อาตมาสอนวาดรูปของอาตมาอยู่ดีๆ ทางผู้บริหารของศูนย์คุณธรรม เขาก็มาที่วัด ที่นั่นชื่นชมก็คือว่าเขาเดินมาหาเรา เพราะถ้าจะให้เราเดินไปหาเขานั้น คงเป็นเรื่องที่ลำบาก เราไม่มีวิธีทางอย่างนั้นอยู่แล้ว เราไม่เคยเอากระดาษ

มาติดรูปเด็ก แล้วเอาไปขายเพื่อให้ได้เงินมา เราไม่เคยทำอย่างนั้น และไม่ได้คิดจะทำอย่างนั้นด้วย นี่คือคำสอนของหลวงพ่อบัณฑิตนั้นท ภิกขุ ไม่ให้ขอ ถ้าเขาจะให้ก็ให้ด้วยความศรัทธา ทางศูนย์คุณธรรม สะพายกล้องมาแบบนักท่องเที่ยว อาตมาเป็นพระรูปแรกๆ ที่เห็น ”

ตอนนั้นประมาณ ปี ๒๕๔๘ ทางศูนย์คุณธรรมมีความประสงค์ จะพบกับพระครูวินัยธรวิฑูรย์ ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนานาน อาทิตย วัดชลประทานรังสฤษดิ์ พระมหาสมโชคก็ได้พาไปพบ หลังจากนั้นก็ได้มีการประชุมกันว่าทางศูนย์คุณธรรมจะมาช่วยเหลือ โรงเรียนพุทธศาสนานานอาทิตย มาช่วยเสริมหนุนด้านต่าง ๆ

“การพูดคุยและการประชุมครั้งแรกๆ นั้น ไม่เคยพูดคุยกันถึง เรื่องศิลปกรรมเลย เราเป็นครู เราก็มองไม่สนใจ เพราะว่าเวลานั้นศิลป กรรมของเราก็พอไปได้ เราจำหน่ายภาพได้ เราก็พออยู่ได้ แต่มันก็ ไม่ได้ดีเหมือนปัจจุบันนี้ ที่ว่ามันพออยู่ได้ ก็คือเด็กมีสิวาดฟรีเท่านั้น แต่ไม่มีโต๊ะสวยๆ ห้องสวยๆ และเราก็ไม่นึกไม่ฝันว่าจะมีด้วย เราก็มอง ของเราอย่างนี้ไปตามเรื่องตามราว และกำลังของอาตมาเอง ก็ไม่ได้ มีมากมายที่ญาติโยมเขาให้การส่งเสริมสนับสนุน ก็เพราะสงสารท่าน สมโชค พูดตรงๆ อย่างนี้ ท่านสู้อย่างนี้ เราช่วยท่านหน่อย เพื่อท่าน จะได้มีกำลังใจทำต่อ”

โครงการแรกก็นำพระที่ทำงานของวัดชลประทานรังสฤษดิ์ ๙ รูป ไปดูงานด้านคุณธรรมที่ประเทศศรีลังกา ตอนนั้นพระมหาสม โชคอายุน้อยที่สุด จึงไม่ได้คิดว่าจะได้ไปประเทศศรีลังกาด้วย เพราะว่ามีพระรุ่นพี่ที่ทำงานนานกว่าอีกหลายรูป แต่ตอนนั้นพระมหาสม โชคกำลังไฟแรง ไฟกำลังลุกท่วมตัว แต่พระอีกหลายรูปที่ทำงานอยู่ นั้น ไฟเริ่มมอดแล้วเพราะว่าทำงานมานาน

เย็นวันหนึ่งพระครูวินัยธรวิฑูรย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน

พุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และพระมหาสมโฆค
ให้ความเคารพท่านมาก แต่ด้วยความเกรงใจก็ไม่ค่อยได้เข้าไปใกล้
คอยอยู่ห่างๆ และไม่ได้ทำตัวสนิทสนมท่านมากเท่าไร วันนั้นท่าน
เรียกพระมหาสมโฆคเข้าไปหาและบอกว่า

“สมโฆคคุณจะไปไหม ผมจะพาคุณไปประเทศศรีลังกา”

เมื่อได้ฟังดังนั้น พระมหาสมโฆคดีใจมาก เพราะไม่คิดว่าตนจะ
เป็นคนหนึ่งที่จะได้ร่วมเดินทางไปครั้งนี้ด้วย การเดินทางไปครั้งนี้ก็
ศึกษาดูงานไปตามเรื่อง ในที่สุดคณะผู้จัดการเดินทางก็บอกให้พูดถึง
งานที่แต่ละรูปแต่ละคนทำในรถบัสที่นั่งไป เหมือนกับนิสิตใหม่ที่ต้อง
รายงานตัว พระมหาสมโฆคก็รายงานให้ทุกคนได้เข้าใจในงานที่ท่าน
ทำว่า เป็นครูสอนวิชาศิลปะ และก็ได้จัดนิทรรศการแสดงผลงานวาดมา
๓ ครั้งแล้ว ได้เงินมากก็ซื้อสีให้เด็ก ทำให้ผู้ร่วมคณะต่างฉงนสนเท่ห์
ใจ และก็คิดว่าพระองค์นี้แปลกจริงนะ ทำอะไรของท่านอย่างนี้ แต่
ตอนนั้นก็ยังไม่มียะไรเกิดขึ้น

จนในที่สุดเมื่อเดินทางกลับจากประเทศศรีลังกาแล้วทางศูนย์คุณธรรมผู้จัดการเดินทางในครั้งนั้นก็จัดให้มีการขยายผล ว่าจากการเดินทางไปศึกษาดูงานที่ศรีลังกาแล้วทุกคนจะทำอะไรให้เกิดขึ้นในประเทศไทยบ้าง เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าเหมือนศรีลังกา

ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ก็ได้เสนอโครงการขึ้นหลายโครงการ ทางพระครู

วินัยธรวิธารได้จัดทำโครงการ ”อบรมพระวิทยากร” พระมหาสมโชคจัดทำโครงการ “เด็กไทยน้ำใจงาม” คือการประกวดภาพวาดถึงคราวประชุมพิจารณาโครงการที่ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์เสนอไป พระครูวินัยธรวิธารก็นำเสนอข้อมูลขึ้นจ้อเสร็จแล้วพระมหาสมโชคก็นำเสนอข้อมูลเรื่องเด็กไทยน้ำใจงาม โดยให้เด็กวาดภาพธรรมะกันแล้วก็จะประกวดภาพวาด ปรากฏว่าโครงการที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์เสนอไปก็ผ่านทั้ง ๓ โครงการเป็นโครงการของพระครูวินัยธรวิธาร โครงการของพระมหาสมโชค และโครงการของพระอีกรูปหนึ่ง

ในที่สุดอาจารย์นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมก็บอกกับพระมหาสมโชคว่าท่านมหาโครงการของท่านน่าสนใจนะ โยมว่า “น่าจะปรับปรุง

ห้องเรียนศิลปกรรม โดยพัฒนาจากห้องเรียนที่ท่านสอนอยู่ในขณะนี้”

“ตอนนั้นเอาตมาฟัง แล้วรู้สึกที่ท่านกำลังพูดเล่น เพราะโยมท่านเป็นผู้ใหญ่ แล้วคนฟังก็เป็นผู้ใหญ่ทั้งนั้น ก็เหมือนกับการที่ท่านพูดให้กำลังใจเราว่าท่านอุตส่าห์เขียนโครงการมาจะช่วย แต่ก็ได้คิดว่าเขาจะช่วยเราจริงๆ หรือก นี่เป็นความรู้สึกที่อยู่ข้างในของเราจริงๆ เพราะโครงการอย่างนี้ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากและคิดว่าเราเป็นพระเล็กๆ ไม่ใช่ครูใหญ่ แล้วคิดว่าเขาจะมาช่วยอย่างไร ก็ไม่กล้าเขียนโครงการอะไร”

ถัดจากนั้นมาเป็นเดือน เมื่อพบกันอาจารย์นราทิพย์ก็ถามว่าโครงการของท่านเขียนมาหรือยัง พระมหาสมโชคก็บอกอาจารย์นราทิพย์ไปว่านี่กว่าโยมพูดเล่น ก็ไม่ได้เขียนอะไรมาหรอก ไม่ได้เตรียมอะไรมา อาจารย์นราทิพย์ก็บอกให้เขียนโครงการมา

พระมหาสมโชคจึงได้คิดว่า อาจารย์นราทิพย์ท่านพูดจริงๆ ไม่ใช่พูดเล่น แต่ถึงตอนนี้จะทำอย่างไรดีล่ะเพราะว่าโครงการก็เขียนไม่เป็นพิมพ์คอมพิวเตอร์ก็ไม่มีเป็น ส่วนตัวของพระมหาสมโชคแล้ววาดรูปเป็นอย่างเดียว ทำอย่างอื่นไม่เป็น

พระมหาสมโชคจึงบอกอาจารย์นราทิพย์ไปว่า โครงการนั้น

ท่านเขียนไม่เป็น โครงการที่ต้องมีหลักวิชา จุดประสงค์ เป้าหมาย ท่านเขียนไม่เป็น อาจารย์นราทิพย์ก็บอกว่าเดี๋ยวโยมให้เจ้าหน้าที่ช่วย แล้วก็ให้โยมณัฐบรรจง เดชวิริยะชาติมาช่วย ให้คำปรึกษา แนะนำ พระมหาสมโชคเขียนด้วยลายมือไป วัตถุประสงค์อย่างไร แล้วก็ช่วยกันแก้ช่วยกันเติม

จนถึงวันพิจารณาโครงการจริงๆ นอกจากคณะกรรมการของ ศูนย์คุณธรรมแล้ว ก็มีผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพียง ที่น่าประทับใจก็คือผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นได้พูดให้กำลังใจผู้รับผิดชอบของโครงการ ที่ขออนุมัติงบประมาณไปว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดี ทำเพื่อเด็ก ๆ จริง ๆ แล้วท่านพระมหาสมโชคทำงานอย่างไม่มีเงินเดือน ไม่มีผลประโยชน์อะไร อย่างนี้น่าช่วยเหลือ

อาจารย์ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่าเท่าที่ท่านผ่านการทำงานด้านเยาวชนมา ถ้าอากาศเย็น อารมณ์ของ

เด็กก็จะเย็นตามไปด้วย และถ้าติดเครื่องปรับอากาศเสียงก็ไม่รบกวนด้วย คนอื่นๆ ก็แสดงความคิดเห็นที่คล้ายตามผู้ทรงคุณวุฒิท่านนี้

ภายหลังจากได้รับงบประมาณมาแล้ว ความฝันทุกอย่างก็เป็นจริง พระมหาสมโชคจึงร่วมออกแบบกับสถาปนิกว่าห้องเรียนศิลปกรรมต้นแบบต้องการโต๊ะแบบไหน เก้าอี้แบบไหน สีผนังใช้อย่างไร ภาพประดับอย่างไร ทุกสิ่งทุกอย่างก็ถูกใจไปหมด เพราะพระมหาสมโชคเป็นคนคิด กระดาษดำในห้องก็ไม่ใช้กระดาน แต่เป็นไวท์บอร์ด

ห้องเรียนศิลปกรรมต้นแบบที่ปรับปรุงขึ้นนั้นก็ไม่ได้ทำเพียงห้องเดียว แต่ทำขึ้นสองห้อง รองรับนักเรียนได้ห้องละ ๖๐ คน วันหนึ่งสามารถให้นักเรียนเรียนได้ ๒ รอบมีจำนวน ๑๒๐ คน

พระมหาสมโสมได้กล่าวถึงแนวคิดในการปรับปรุงห้องเรียน ศิลปกรรมต้นแบบว่า เกิดจากการที่ท่านไปเรียนศิลปะตามบ้านของ ครูยั้งสถานที่ต่างๆ แล้วก็เห็นว่า ครูแหบก็สอนแบบนี้ มีวิธีการอย่างนี้ แล้วพระมหาสมโสมเองก็สอนศิลปะมาเป็นเวลา ๔ – ๕ ปีแล้ว โตะ ถ้าปกติหนึ่งตรงๆ มันจะปวดหลังแต่ถ้าเป็นโตะแบบปรับเอียงได้ มัน จะทำให้ไม่ปวดหลัง ด้านแก้อีกก็เหมือนกัน ต้องนุ่มๆ หน่อย ถ้าเป็น งานศิลปะ ผลงานออกแบบตกแต่งภายในห้องเป็นความคิดของพระ มหาสมโสมและสถาปนิกร่วมกันออกความคิด

และนี่คือความเห็นของครูและอาสาสมัครช่วยสอนต่อห้องเรียน ศิลปกรรมต้นแบบแห่งนี้

เหตุที่ย ั้ญญาติไป ซึ่งม้งงานประจำเป็นพยาบาลอยู่โรงพยาบาล ศิริราช และเป็นอาสาสมัครช่วยสอนวิชาศิลปะ โรงเรียนพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฏ์ก็กล่าวถึงการที่ศูนย์คุณธรรมมา ช่วยสนับสนุนสร้างสถานที่ สร้างห้องเรียน และจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ ในการเรียนศิลปะว่า เป็นเรื่องที่น่ายินดีมากที่ยังมีกลุ่มองค์กรที่มองเห็นความสำคัญด้านนี้ เพราะมีเงินสนับสนุนการจัดซื้อสีของพระ

มหาสมโชค เนื่องจากพระอาจารย์ไม่ได้คิดเงินค่าเล่าเรียนกับเด็ก
เด็กทุกคนเรียนฟรีหมด แม้จะมีญาติโยมมาบริจาคเงินบ้างก็ตาม

“ที่เราเห็นกันก็คือพระอาจารย์สมโชคท่านมีความมุ่งมั่นมาก
ที่จะสอนเด็ก พวกญาติโยมก็มาสนับสนุนบ้าง แต่พอศูนย์คุณธรรม
เข้ามาก็ได้อะไรมาเยอะ อย่างโต๊ะนี่เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะโต๊ะที่ได้
มาก็ขนาดใหญ่พอดีกับกระดานขนาดใหญ่ โต๊ะนี้มันจะครอบคลุม
พอดีกับกระดาน และก็สามารปรับระดับได้ ซึ่งจะอำนวยความสะดวก
หลายอย่างให้กับเด็ก และจะช่วยเด็กให้พัฒนาฝีมือไปได้”

สุทัต กระแสโสม ครูช่วยสอนวิชาศิลปะธรรมมาเป็นเวลา ๓ ปี
เศษ ได้เล่าบรรยากาศในการสอนศิลปะของโรงเรียนพุทธศาสนาวัน
อาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษดิ์ว่า บรรยากาศเก่าๆ กับปัจจุบันนี้มัน
แตกต่างกันมาก

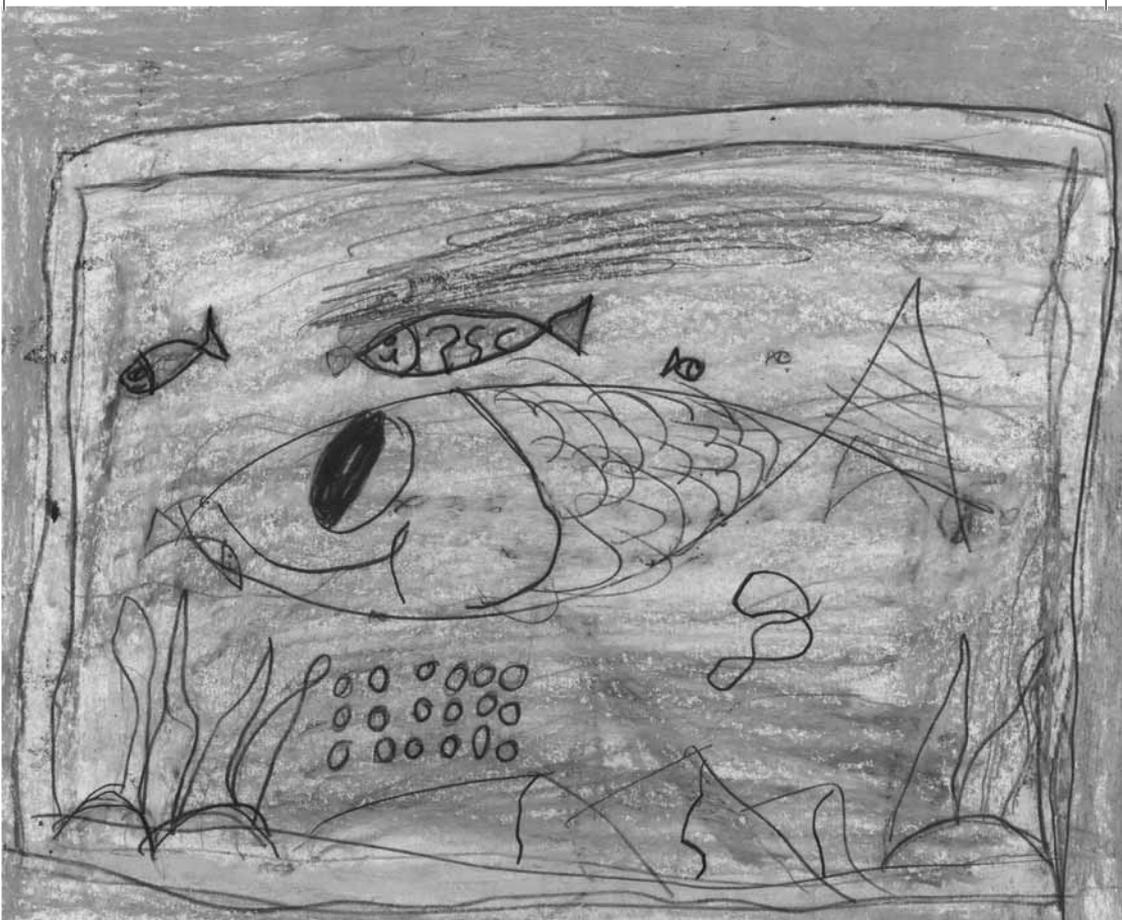
“เพราะผู้ปกครองสมัยก่อนไม่ค่อยสนใจเด็ก เขาจะไม่มานั่งดู
เด็กว่าสนใจเรียนหรือเปล่า จะมีก็คนสองคนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันจะ
เห็นผู้ปกครองเด็กมานั่งดูเด็กเต็มไปหมด การที่เป็นเช่นนี้จะทำให้

อาจารย์ผู้สอนกับเด็กที่นั่งเรียนอยู่มีกำลังใจ อย่างน้อยก็มีผู้ปกครองมานั่งดูอยู่ ทำให้คนสอนเด็กมีกำลังใจในการที่จะสอนต่อไป และเด็กแต่ละคนก็เริ่มใส่ใจมาก เด็กที่เรียนมาปี สองปี หรือสี่ปีแล้วได้พัฒนาฝีมือได้เร็วขึ้นไปอีก”

วันนี้ ฝันของพระมหาสมโฆศให้กลายเป็นความจริงแล้ว จากที่เคยคิดว่าชีวิตครูสอนศิลปะจะประสบความสำเร็จได้ก็คงต้องใช้เวลาอีก ๒๐ ปี หรือ ๓๐ ปี ข้างหน้า แต่ขณะนี้เวลาเพียง ๔ - ๕ ปีผ่านไป ก็ประสบความสำเร็จแล้วอย่างไม่น่าเชื่อ

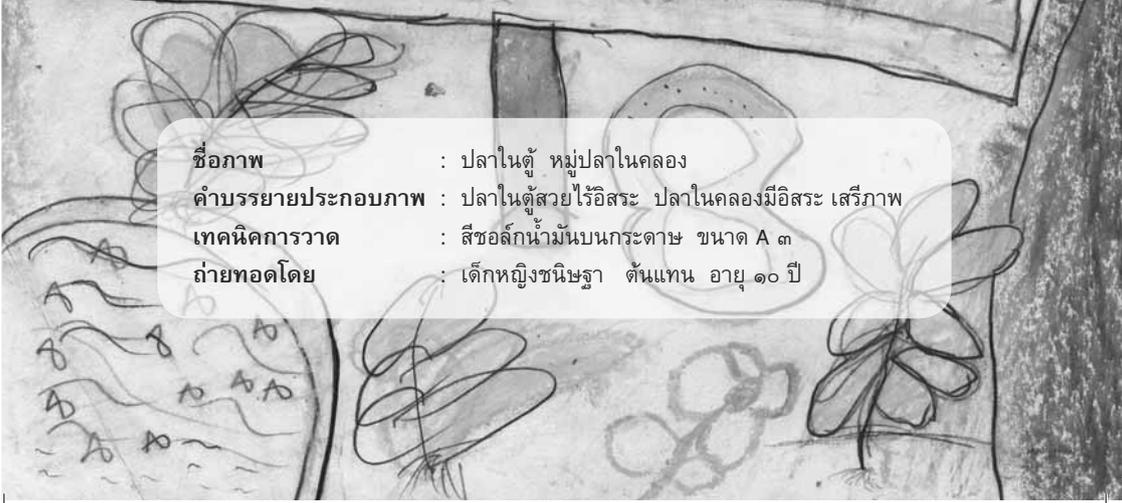
มันเป็นช่วงจังหวะชีวิตที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในวันนี้ แต่ก็มีงานหนักที่รออยู่ในวันข้างหน้า เพราะเมื่อเวลาผ่านไป การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มเติมหรือทดแทนส่วนที่หมดเปลืองสิ้นไป ก็ต้องเป็นภาระหนักของพระมหาสมโฆศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อถึงเวลานั้น คงเป็นการพิสูจน์ความสามารถที่แท้จริงของพระมหาสมโฆศ ครูสอนศิลปกรรมต้นแบบท่านแรกของเมืองไทยอีก

ห้าม พังกระจก ตู้ปลา

ชื่อภาพ : ปลาในตู้ หมูปลาในคลอง
คำบรรยายประกอบภาพ : ปลาในตู้สวยไร้อิสระ ปลาในคลองมีอิสระ เสรีภาพ
เทคนิคการวาด : สีชอล์กน้ำมันบนกระดาษ ขนาด A ๓
ถ่ายทอดโดย : เด็กหญิงชนิษฐา ตันแทน อายุ ๑๐ ปี

บทที่ ๓

เนรมิตศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ
ประจำท้องถิ่น

หากเราจะลองนับสถานศึกษาในประเทศไทยทุกสังกัด ที่เปิดสอนวิชาศิลปะ หรือ ที่เรียกกันคุ้นปากว่า “วาดภาพระบายสี” ตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา จะมีสถานที่เรียนและสอนศิลปะแก่เด็กและเยาวชนของชาติจำนวนเกือบ ๓๐,๐๐๐ แห่ง และมีผู้ที่เรียนวิชานี้จำนวนหลายล้านคนที่เดียว ส่วนจำนวนวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสถานที่สั่งสอนอบรม และเผยแพร่ธรรมะแก่ประชาชน มีจำนวนมากกว่า ๓๐,๐๐๐ แห่ง ทั่วประเทศซึ่งยังไม่รวมศาสนสถานในศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่นๆ ที่มีอยู่จำนวนไม่น้อยเหมือนกัน

แต่การสอนศิลปะควบคู่กับธรรมะ หรือสอนธรรมะผ่านศิลปะ จะมีสักกี่แห่งในประเทศไทยก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแน่นอนนัก

รู้จักเพียงว่าศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ ที่มีความพร้อมสมบูรณ์แบบในทุกๆ ด้านมีขึ้นที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น และเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ยังไม่มีแห่งอื่นๆ เกิดขึ้นตามมาในช่วงเวลาอันใกล้นี้

องค์ประกอบที่จะทำให้เป็นศูนย์เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ นอกจากจะมีความพร้อมทางด้านสถานที่หลักสูตรการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอน และนักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองที่จะให้การสนับสนุนในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

ด้วย

สิ่งสำคัญประการแรก คือสถานที่ อันเป็นที่ตั้งฐานของศูนย์เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ ได้แก่ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งพระมหาสมโชด

ธีรธมโม กล่าวว่ “วัดชลประทานรังสฤษฏ์ เป็นวัดที่มีชื่อเสียงเป็นฐานอยู่แล้วโดยเฉพาะบารมีของหลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ ซึ่งเป็นนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ และทั่วโลก ก็เป็นฐานอย่างหนึ่ง ในการทำงานของอาตมาสะดวกและรวดเร็วต่อการได้รับการยอมรับ”

“ความจริงการสู้มา ๔ - ๕ ปีนี้ว่าไปแล้วมันแป๊บเดียวซึ่งบางคนเขาสู้กันมา ๒๐ ปี หรือ ๔๐ ปี แต่อาตมาสู้มา ๔ ปี ก็เห็นผลความจริงว่ากันไปแล้วมันเดินได้หรือยืนได้มาตั้งแต่ปีที่ ๒ ปีที่ ๓ แล้ว มันเริ่มมันคงเริ่มแสดงภาพ มีเงินทุนพอสมควร เพราะว่าวัดเป็นฐานอยู่แล้ว แต่การสนับสนุนของหลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ จริง ๆ ท่านไม่ได้สนับสนุนเรื่องเงิน แต่ท่านสนับสนุนเรื่องอุดมการณ์ ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่กว่าเงินมาก คือท่านให้เรื่องใจเป็นสำคัญ ท่านสั่งสอนให้เราฉันทัวชาวบ้านแล้วไม่ลืม ท่านบอกว่าข้าวและน้ำที่กินทุกคำจดจำสำนึกคุณ”

หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุยังสอนอีกว่า พระพุทธรูปจะต้องไม่ฉันทัวเสร็จแล้วก็นอน แต่เมื่อฉันทัวเสร็จแล้วจะทำหน้าที่ ตามความถนัดของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน พระที่พูดเก่ง เทศน์เก่ง ก็ไปเทศน์ไปสั่งสอน ส่วนที่มีความสามารถพิเศษอย่างพระมหาสมโฆคก็ไปใช้ความสามารถในการทำด้านนั้นๆ วัดจึงเป็นฐานในการทำงานได้อย่างดีในการปูพื้นฐานความเชื่อถือ พอเอ่ยชื่อวัดชลประทานรังสฤษฏ์ ทุกคนก็ยอมรับไปแล้ว ๕๐ เปอร์เซนต์ และการทำงานที่แข่งขันอดทน ประเดี้ยวเดี้ยวก็เป็นที่ยอมรับไปแล้ว

ที่สำคัญก็คือ การมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของ หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฏ์ที่ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนศิลปะอย่างมีเสรีและกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นบริเวณใดบริเวณ

หนึ่งภายในวัดทำให้ศิลปกรรมเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างดี ซึ่งตรงกันข้ามหากเจ้าอาวาสวัดใดมีความคิดคับแคบ และมองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนศิลปะ อาจจะมีการห้ามการสอนศิลปะในวัด หรือห้ามแสดงนิทรรศการภาพวาดในวัดก็ทำให้ศิลปกรรมทุกแขนงไม่มีโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าได้

ส่วนในการสนับสนุนของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม หรือศูนย์คุณธรรม ต่อโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทยาวัดชลประทานรังสฤษดิ์ ในการพัฒนาและปรับปรุงเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ จะเป็นค่าปรับปรุง และจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนในห้องเรียน เช่น ค่าทาสี ค่าทำป้ายชื่อศูนย์เรียนรู้ ค่าภาพศิลปะ ประกอบการเรียนการสอน ค่าจ้างปรับปรุงระบบไฟฟ้า ค่าหุ้่นปูนปั้น ค่าจ้างปรับปรุงพื้นห้องเรียน

นอกจากนั้นก็เป็นค่าคุณุภัณฑ์ต่างๆ เช่นค่าเครื่องปรับอากาศ ค่าตู้หนังสือ อุปกรณ์เครื่องเขียน ค่าเครื่องขยายเสียงในห้องเรียน ค่าโต๊ะวาดรูปพร้อมเก้าอี้ ๖๐ ชุด ค่าขาตั้งวาดรูป เก้าอี้ ค่าบอร์ด สำหรับแสดงผลงาน ค่าอุปกรณ์ไฟส่องภาพ ค่าแท่นล้อเลื่อนสำหรับ แสดงหุ่น เป็นต้น

และศูนย์คุณธรรมยังสนับสนุนค่าอุปกรณ์ประกอบการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ค่าสี ค่าฟู่กัน ค่ากรอบไม้ชิงผ้าใบ ค่าแผ่นไม้รองวาด ค่าตัวหนีบ ค่ากาวลาเท็กซ์ ค่ากระดาษกาว ค่าดินสอ ค่ากระดาษ ค่าหนังสือประกอบการสอน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง อื่นๆ เป็นต้น

อาคารสถานที่ของศูนย์เรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ ที่อยู่ใน โรงเรียนพุทธศาสนานวนอาทิตย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งเป็นวัดที่มีชื่อเสียง และการคมนาคมที่สะดวก พร้อมทั้งมีการพัฒนาและ ปรับปรุงห้องเรียนโดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์คุณธรรม ทำให้

ศูนยการเรยนรูศัลปศรรมตบแบบมความพร้อมอย่างสมบูรณในการเปดทำการเรยนการสอน เพอให้ความรู้กับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป

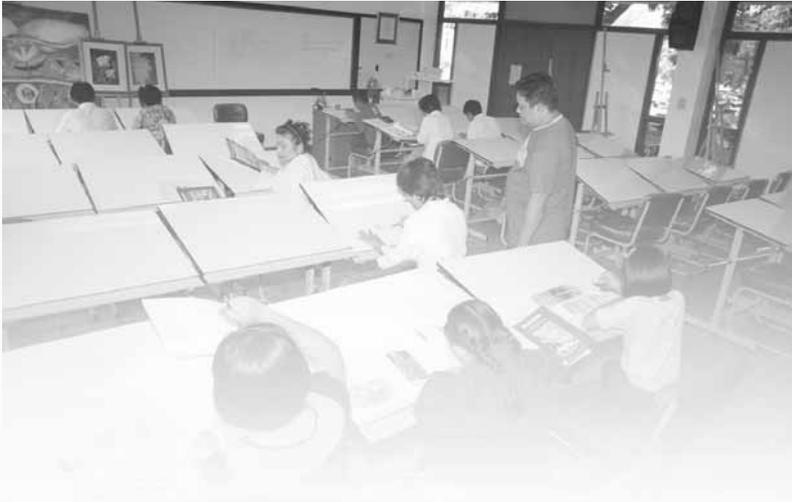
โดยกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการเรยนการสอนจะมีตั้งแต่นักเรยนประถมศีกษาปีที่ ๑ ซึ่งมีอายุ ๖ - ๗ ปี จนถึงนักเรยนมัธยมศีกษาปีที่ ๓ ซึ่งมีอายุ ๑๕ - ๑๖ ปี โดยวิชาศัลปศรรมจะเปดสอนในวันอาทิตย์ ตั้งแตเวลา ๑๒.๓๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๓๐ น. โดยจะแบ่งการเรยนการสอนเป็นสองรอบ แต่เนื่องจากมีเด็กสนใจสมัครเข้าเรยนกันมากถึง ๒๐๐ คน ในปีนี้ และจำนวนที่นึ่งในห้องปรับอากาศสามารถรับนักเรยนได้เพียงห้องละ ๓๐ คน ๒ ห้องก็รับได้เพียง ๖๐ คนต่อรอบ และ ๒ รอบก็รับได้เพียง ๑๒๐ คนเท่านั้น ดังนั้นเด็กที่เหลือจึงตองไปเรยนในห้องเรยนศรรมดาที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ หรือเรียกว่าห้องร้อน

อย่างไรก็ดีในช่วงวันเสาร์ ทางวิชาศิลปะธรรมก็ได้มีการเปิดสอนแก่เด็กทั่วไปในเวลา ๘.๓๐ น. จนถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. นักเรียนที่มาเรียนในรอบนี้จะเป็นเด็กที่มีช่วงอายุ ๖ - ๗ ขวบ ถึง ๑๕ - ๑๖ ปี แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นนักเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยก็ได้ แตกต่างจากเด็กที่เรียนในวันอาทิตย์ที่ต้องเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยด้วย

ในภาคบ่ายวันเสาร์ ทางวิชาศิลปะธรรมจะเปิดสอนให้แก่ผู้ใหญ่ที่มีความสนใจใคร่จะเรียนวิชาศิลปะโดยบุคคลที่เรียนในวันเสาร์นี้จะอายุตั้งแต่ ๑๗ - ๑๘ ปีจนถึงอายุ ๖๐ ปี ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่เข้ามาเรียนในปีนี้ เวลาเรียนจะอยู่ในช่วง ๑๒.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.

สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาศิลปะธรรม ตามที่พระมหาสมโชค ธีรธมฺโม ได้กำหนดไว้ในหนังสือศิลปะธรรม มีอยู่ด้วยกัน ๖ เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่ เรื่องแรกเกี่ยวกับ เส้นและการใช้เส้น เรื่องที่สอง ได้แก่ เรื่อง แสงเงา เรื่องที่สาม ได้แก่ เรื่อง น้ำหนัก เรื่องที่สี่

ได้แก่สี่และที่มา เรื่องที่ห้าได้แก่เรื่ององค์ประกอบ และเรื่องที่หก
ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับวิธีการสร้างงาน

ด้านระยะเวลาที่จะใช้ในการเรียนการสอนนั้นพระมหาสมโสด
ธิธรรมโม ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “พระอาจารย์ไม่เคยกะ
เวลาเลยว่าจะให้เรียนจบในช่วงเวลายาวนานแค่ไหน เพราะว่าศิลปะ
เป็นสิ่งที่เรียนกันไม่จบ แม้แต่พระอาจารย์เองปัจจุบันก็ยังเรียนอยู่
ธรรมะก็เป็นเรื่องที่เรียนไม่จบเหมือนกันเพียงแต่ว่าการสอนปีหนึ่ง
เราจะสอนตามหัวข้อที่เราวางไว้ ๖ บท อย่างที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือ
ศิลปธรรมะก็สอนเรื่องนั้นใน ๖ บทนี้ เรียนทั้งชีวิตก็ไม่จบ”

“แค่เรื่องแสงเงาก็ลึกซึ้งมหาศาล เรียนปีหนึ่งเห็นเงาแค่นี้ พอ
เรียนปีที่สองลึกซึ้งกว่า ปีที่สามก็ลึกซึ้งกว่านี้อีก เหมือนเรื่องการวิจัย
ที่เห็นมากขึ้น มากขึ้นๆ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนของอาตมา
แม้กระทั่งลูกศิษย์ผู้ใหญ่ที่มาเรียนกับอาตมา อาตมาไม่ได้ตั้งกฎ
เกณฑ์ว่าก็เดือนจะจบ ไม่ได้เป็นคอร์ส ถ้าคุณบอกว่าความรู้เท่านี้

คุณพอใจแล้ว คุณก็ออกไปก่อนเลย แล้วคุณไปประกอบอาชีพ คุณไปทำอะไรตามเรื่อง ถ้าวันหนึ่งคุณรู้สึกไม่พอ คุณก็กลับมาใหม่อีก มาเรียนต่ออีกได้ ฉะนั้นหลักสูตรของอาตมา ถ้าว่ากันตามหลักสูตรแล้ว ๑ ปีมันก็จบใน ๖ บท แต่ถ้าถามกันว่าจบจริงๆ ไหมก็ไม่ใช่ว่าจริงๆ มันลึกมาก อย่างคณิตศาสตร์ที่เราเรียนกันมันก็ไม่ได้จบ แต่มันจบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่านั้นเอง แต่จริงๆ แล้วมันมีมากกว่านั้น แต่ว่าตามหลักสูตรจริงๆ แล้วก็เป็นเวลาหนึ่งปี ”

เรื่องที่สำคัญในการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรม นั่นก็คือครูผู้รับผิดชอบในการสอนทั้งหมด ได้แก่พระมหาสมโชค ชีรธมฺโม ตามประวัติทางด้านการศึกษา จบประถมปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ และจบการศึกษาปริญญาธรรม ๖ ประโยค และนักธรรมเอก พร้อมทั้งเรียนจบปริญญาตรีทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา-ธิราช

พระมหาสมโฆศ ธีรธมโม ฝึกฝนการวาดภาพด้วยตนเองตั้งแต่อายุ ๔ - ๕ ปี และได้รับคำแนะนำจากศิลปินหลายท่าน เช่น อาจารย์ถาวร ศรีอำนาจ ในการเขียนลายไทย อาจารย์สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์ สอนความรู้เกี่ยวกับศิลปะไทย อาจารย์ไสว จิตสม สอนเขียนสีน้ำ อาจารย์มาโนช เพ็งทอง สอนวิธีการใช้สีและอาจารย์สมาน คลังจตุรัส สอนวิธีการเขียนรูปด้วยสีน้ำมัน

ประวัติการทำงานของพระมหาสมโฆศ ขณะจำพรรษาอยู่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จะเป็นวิทยากรประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นอาจารย์วิชาพุทธศาสนาโรงเรียนวัดคลองเกลือ ปากเกร็ด นนทบุรี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงปัจจุบัน เป็นผู้ร่วมก่อตั้งชมรมพุทธศาสนาโรงเรียนวัฒนานนท์วิทยา บางกะปิ กรุงเทพมหานคร เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติย์วัดชลประทานรังสฤษฎ์

จะเห็นได้ว่าพระมหาสมโฆศ ธีรธมโม ผู้รับผิดชอบวิชาศิลปะโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นผู้ที่รู้ลึก รู้จริง ทั้งในวิชาศิลปะและธรรมะ เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ในส่วนของทีมงานของการสอนวิชาศิลปะธรรมโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ยังมีครูผู้ช่วย และอาสาสมัครอีกจำนวนหนึ่งได้แก่ พระมหาธนาวุฒิ ปัญญาวุฒโต นายสุทัต กระแสโสม นางหฤทัย ปัญญาทีโป และนายกัลป์ ปัญญาทีโป

พระมหาธนาวุฒิ ปัญญาวุฒโต วุฒิทางการศึกษาจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จบปริญญาธรรม๓ ประโยค เคยสอนวิชาศิลปะตั้งแต่จำพรรษาอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช ชอบวิชาศิลปะ และชอบวาดรูปการ์ตูน มี

การ์ตูนเรื่องหนึ่งเป็นของตัวเองแล้ว เพิ่มมาสอนวิชาศิลปะที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ในปี ๒๕๔๙ และเป็นครูช่วยสอนวิชาศิลปะที่นี่

สุทัต กระแสโสม เป็นนักศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่างในสาขาจิตรกรรมไทย มาเป็นครูช่วยสอนพระมหาสมโชค ธีรรมโมปีนี้เป็นปีที่ ๓ ตั้งใจว่าจะช่วยสอนศิลปะที่นี่ไปเรื่อยๆ แม้จะเรียนจบไปแล้วก็ตาม

หฤทัย ปัญญาทิโป และกัลป์ ปัญญาทิโป สองสามีภรรยา เป็นอาสาสมัครมาช่วยดูแลและแนะนำนักเรียนที่เรียนศิลปะโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยหฤทัยปรกติดะทำงานเป็นพยาบาลอยู่โรงพยาบาลศิริราช และกัลป์จะประกอบอาชีพส่วนตัว ทั้งสองเพิ่งมาช่วยดูแลนักเรียนที่เรียนศิลปะปีนี้เป็นปีแรก

แต่ได้มาส่งลูกมาเรียนที่นี่หลายปีแล้ว เพราะมีลูกที่เรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์และเลือกเรียนวิชาศิลปะอยู่ ๒ คน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และประถมศึกษาปีที่ ๓

สิ่งสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนก็คือนักเรียน ในจำนวนนักเรียนที่สมัครเข้ามาเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ในปี ๒๕๔๙ ซึ่งมีทั้งสิ้นกว่า ๖๐๐ คนนั้น จำนวนมากกว่า ๒๐๐ คนหรือจำนวนหนึ่งในสามเลือกสมัครเข้าเรียนวิชาศิลปะ จนกระทั่งครูผู้สอนต้องจัดให้มีการสอบเข้าเรียนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ไว้เรียนในห้องศิลปกรรมต้นแบบที่มีเครื่องปรับอากาศ จำนวน ๑๒๐ คน ส่วนนักเรียนที่สอบไม่ได้และมีความต้องการที่จะเรียนวิชานี้ ทางครูผู้สอนก็เปิดโอกาสให้นักเรียนเหล่านั้นเรียนศิลปะในห้องเรียนธรรมดาได้ และถ้านักเรียนในห้องปรับอากาศลาออกไป หรือไม่มาเรียน ก็จะคัดเลือกนักเรียนที่เรียนห้องธรรมดาเข้าไปเรียนแทนที่

แต่จะเห็นว่าในช่วงเวลา ๒ - ๓ เดือน ที่เปิดทำการสอนวิชาศิลปกรรมเป็นต้นมา ยังไม่มีนักเรียนในห้องศิลปกรรมต้นแบบ ห้องปรับอากาศทั้งสองห้องลาออก และนักเรียนเหล่านั้นก็มีความสนใจ

ตั้งหน้าตั้งตาเรียนกันเป็นอย่างดี นักเรียนในห้องธรรมดาจึงยังไม่มีโอกาสเข้าไปสอดแทรกได้เลย

ในส่วนของผู้ปกครองนั้น ปีนี้รู้สึกว่าจะคึกคักเป็นพิเศษ เพราะมีผู้ปกครองมาส่งบุตรหลาน และมานั่งรอกันหน้าห้องเรียน และบริเวณหน้าโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองบางคนจะมาส่งบุตรหลาน แล้วก็ไปทำบุญฟังเทศน์ฟังธรรมที่ศาลาการเปรียญของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ เสร็จแล้วจึงมานั่งรอนักเรียนจนกว่าจะเลิกเรียนในช่วงบ่าย โดยผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องอาหารกลางวันของบุตรหลาน เนื่องจากทางโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดอาหารสำหรับเด็กไว้โดยไม่ต้องซื้อหาที่ไหน และจัดเลี้ยงฟรีแก่นักเรียนทุกคน ผู้ปกครองจะนั่งรอจนนักเรียนเลิกเรียนภาคบ่ายแล้วจึงรับเด็กกลับไปบ้าน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองกระทำกันระหว่างรอเด็กก็ไม่มีอะไรมากนัก นอกจากพูดคุยปรึกษาหารือกัน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองที่มีบุตรหลานหลายคนก็จะพากันมาเรียนหมดทุกคน และเลือกเรียนวิชา

เหมือนกันคือศิลปะ บางครั้งลูกตัวเล็ก ๆ ที่เรียนอยู่ประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือ ๒ จะออกจากห้องเรียนมาหาผู้ปกครองเพื่อปรึกษาเรื่องที่เรียนกับผู้ปกครองบ้าง แต่ไม่มีการตะโกนเรียกพ่อเรียกแม่เหมือน ปีก่อน ๆ ที่ห้องเรียนยังไม่ได้สร้างเป็นห้องปรับอากาศหรือพ่อแม่บางคนก็ไม่ได้ตะโกนเรียกลูกออกมาข้างนอก เพราะห้องเรียนมีกระจก ปิดป้องกันเสียงจากภายนอกเข้าไปสู่ข้างใน และป้องกันเสียงจากข้างในห้องออกมาสู่ภายนอกด้วย

สำหรับการเรียนศิลปกรรมของเด็ก ๆ นั้นครูจะแนะนำอะไร ให้แก่เด็กบ้าง พระมหานาวุฒิ ปัญญาวุฒโตกล่าวถึงเรื่องที่ว่า “จะแนะนำเรื่องการพัฒนาฝีมือ ความตั้งใจ และสอนให้เป็นคนรู้จักสังเกต รู้จักคิด ให้รู้จักนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ให้เป็นศิลปะ เช่นตอนที่สอนให้เด็กวาดภาพพุทธประวัติก็ บอกว่าใครวาดภาพได้ดีก็แสดงว่าเรียนรู้พุทธประวัติได้ดีแล้ว ก็จะสื่อออกมาให้เห็นกันชัดเจนกว่าคนที่ไม่รู้เรื่องเท่าไร”

“เด็กวาดกันได้อะไรก็ได้ และก็สีออกมาดีมาก อย่างเช่นวาดตอนตรุษสงกรานต์ ก็จะนั่งอยู่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และมีแม่น้ำอยู่ชื่อว่าแม่น้ำอิรวดี และวาดภาพตอนประสูติก็จะมีดอกบัวมาเจ็ดดอก นี่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ วาดนะ แสดงว่ารู้รายละเอียดเรื่องพุทธประวัติพอสมควร ซึ่งอาตมาสอนศิลปะก็จะประยุกต์เอาธรรมะเข้าไปปน สีอยู่ตลอดเวลา เด็กก็จะเข้าใจเรื่องธรรมะ เด็กซึ่งเรียนรู้อะไรหากเราสอนดีๆ มีการแนะนำที่ดี ก็สามารถจะสร้างทัศนคติใหม่ให้แก่เด็ก”

ส่วนนักเรียนจะได้อะไรจากการเรียนศิลปะธรรมบ้างนั้น สุภัทกระแสนิยม ครูผู้ช่วยสอนคนหนึ่งกล่าวอย่างหนึ่งที่พูดกันตรงๆ ก็คือได้สมาธิ แต่ว่าอยาก让孩子ได้อีกอย่างหนึ่งก็คือความอดทนทักษะในการเขียนรูปในการวาดรูป นี่คือการเริ่มสร้างภาพ เขียนสี และเกิดปัญญานี้คือสิ่งที่ผู้สอนอยากได้ ซึ่งถ้าเกิดสมาธิอย่างเดียวแต่ไม่เกิดทักษะก็วาดรูปไม่ได้

เหตุนี้ ปัญญาที่ไป อาสาสมัครที่เข้ามาช่วยดูแลเด็กที่เรียนวิชาศิลปะธรรมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในห้องที่เข้าไปสัมผัสว่า “เด็กบางคนก็หนึ่ง บางคนก็ไม่นิ่ง ต้องดูไปอีกหลายอาทิตย์ เพราะเด็กที่เรียนมันคละกันไปหมด ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๑ ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา ห้องหนึ่งมีสองรอบเด็กจะคละกันไปหมดเมื่อเริ่มเรียนใหม่ๆ พระมหาสมโชคจะให้เด็กนั่งสมาธิก่อน และตอนที่เรียนใหม่ๆ พระอาจารย์จะให้เด็กมีอิสระในความคิดก่อน เพื่อให้เขาารู้สึกว่าไม่ได้ถูกบังคับ ให้เขามีใจรัก และให้มีอิสระในการวาด ในการที่จะทำผลงานออกมา ก็ดีนะ ให้เขาได้เห็น”

“ส่วนเด็กจะมาถามด้วยความสนใจว่าถึงนี่แล้ว จะให้ทำอะไรต่ออาจารย์ บางทีเราก็มั่นในสิ่งที่ทำได้ซึ่งเราพอจะมีความรู้ มีประสบการณ์มากกว่า ก็จะช่วยแนะนำให้ได้ เพราะเด็กบางคนเขาจะ

ยังไม่รู้เรื่องสี บางคนก็ไม่ว่าสีซอล์คเมื่อใช้เสร็จแล้วต้องเช็ดอะไร
 อย่างนี้ เราก็พอจะแนะนำได้ แต่ถ้าเป็นหลักของศิลปะจริง ๆ
 ตัวประกอบ หรืออะไร อย่างนี้ต้องให้พระอาจารย์สมโชคแนะนำ
 เพราะพระอาจารย์ท่านศึกษามาด้านนี้”

และการที่เป็นอาสาสมัครช่วยดูแลนี้ พระมหาสมโชคจะมอบ
 หมายอะไรเป็นพิเศษหรือไม่ นั่น ฤทัย ปัญญาที่ไปกล่าวว่ “พระ
 อาจารย์จะมอบหมายเป็นครั้ง ๆ ไป พระอาจารย์จะบอกให้เด็กเขียน
 องค์ประกอบมาก่อน แล้วก็ต้องดูองค์ประกอบนั้นว่ามันแน่นไหม ถ้า
 องค์ประกอบไม่แน่นก็ต้องให้เด็กทำอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงจะแจกสีให้
 เด็ก ถ้าวันไหนไม่มีหัวข้อก็คืออิสระให้เด็กทำได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าวัน
 ไหนมีหัวข้อ เราก็จะดูชิ้นงานให้ตรงกับหัวข้อที่ให้มา”

การเรียนการสอนวิชาศิลปะธรรมในโรงเรียนพุทธศาสนวัน
 อาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งจะเริ่มเรียนรอบแรกในเวลา
 ๑๒.๓๐ น. และจะมีการเปิดทำการสอน ๓ ห้อง โดยมีห้องปรับ
 อากาศ ๒ ห้องและห้องเรียนธรรมดา หรือห้องร้อน ๑ ห้อง โดยจะมี
 ครู ครูผู้ช่วย และอาสาสมัครช่วยดูแล รวมทั้งหมด ๕ คน เมื่อเริ่ม
 เรียนนั้น พระมหาสมโชคจะสอนในห้องเรียนธรรมดาก่อน ห้องปรับ
 อากาศที่ ๑ จะมีพระมหาธนาวุฒิ กับสุทัต จะสอนในห้องเดียวกัน
 ส่วนห้องปรับอากาศที่ ๒ จะมีฤทัย ปัญญาที่ไปและสามี่ช่วยดูแล

เมื่อพระมหาสมโชคอธิบายและให้งานเด็กในห้องเรียนธรรมดา
 แล้ว ก็จะไปตรวจดูในห้องเรียนที่มีเครื่องปรับอากาศอีกครั้งหนึ่งเพื่อ
 ดูแลความเรียบร้อยในการเรียนการสอนวิชาศิลปะธรรมของแต่ละห้อง

ซึ่งข่าวการเปิดสอนวิชาศิลปะธรรม ที่เปิดโอกาสให้เรียนฟรี ไม่
 ต้องเสียค่าเล่าเรียนใดๆ ทั้งสิ้นและเป็นโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์ที่มี
 ความพร้อมในการเรียนสูงมาก ผู้ปกครองก็ยิ่งอยากพบบุตรหลานมา

สมัครเรียนกันเป็นจำนวนมาก แม้จะเป็นช่วงกลางภาคเรียนที่ปิดรับสมัครไปแล้วก็ตาม จึงคาดกันว่าปีการศึกษาต่อไป จะมีนักเรียนแห่กันมาสมัครเรียนกันมากกว่าปีนี้แน่

จึงต้องเป็นภาระของผู้รับผิดชอบในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ว่าจะมีการบริหารจัดการอย่างไร จึงสามารถสนองตอบต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่

ชื่อภาพ : ธรรมะคงอยู่คู่เมือง
คำบรรยายประกอบภาพ : ศูนย์กลางความเจริญคือเมือง ศูนย์กลางความ
รุ่งเรืองคือธรรมะ
เทคนิคการวาด : สีชอล์กน้ำมันบนกระดาษ ขนาด A ๓

บทที่ ๑

การเรียนรู้และการสอนและ:
เสียงสะท้อน
ต่างมุมมอง